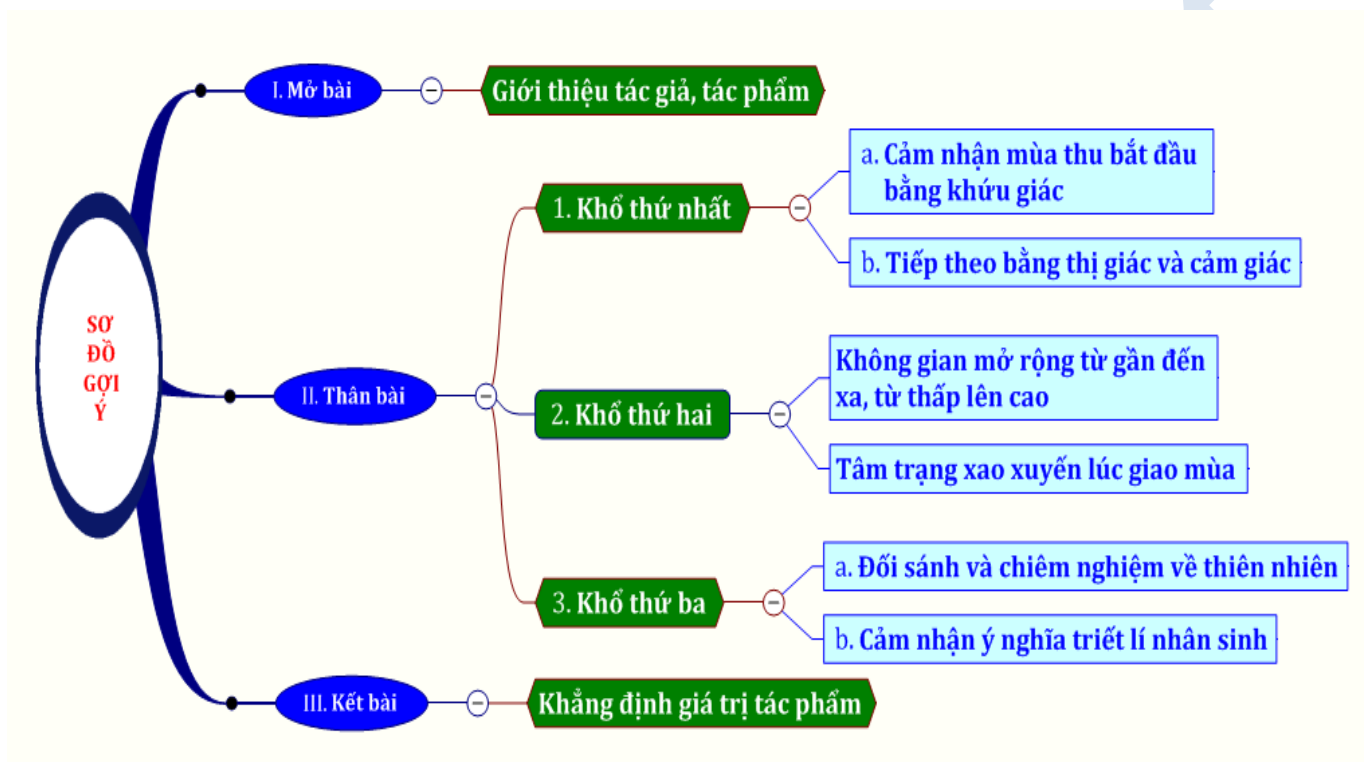

NGỮ VĂN LỚP 9

NGHỊ LUẬN VĂN HỌC

ĐỀ BÀI: PHÂN TÍCH BÀI THƠ SANG THU CỦA HỮU THỈNH

A. SƠ ĐỒ TÓM TẮT GỢI Ý

B. DÀN BÀI CHI TIẾT

I. Mở bài

- Giới thiệu vài nét về tác giả, tác phẩm:
 - Hữu Thỉnh tên thật là Nguyễn Hữu Thỉnh, sinh năm 1942, quê ở huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc.
 - Năm 1963, ông nhập ngũ, trở thành cán bộ tuyên huấn trong quân đội.
 - Sáng tác thơ về đề tài người lính, về đề tài nông thôn...với nhiều bài đặc sắc.
 - Hiện nay, ông là Tổng thư kí Hội Nhà văn Việt Nam
 - Bài thơ “Sang thu” (1977) in trên báo văn nghệ, thể hiện tâm trạng băng khuâng, xao xuyến của tác giả trước những chuyển biến tinh tế của trời đất lúc thu sang.

II. Thân bài: Bức tranh thiên nhiên tuyệt đẹp lúc giao mùa

1. Khổ thứ nhất

- Sự cảm nhận mùa thu sang bắt đầu bằng khứu giác:

"Bỗng nhận ra hương ổi, Phả vào trong gió se".

- Gió se: heo may se lạnh báo hiệu thu sang.
- Hương ổi: hương vị quê hương thân thuộc gắn bó với tuổi thơ ấu.
- Bằng thị giác và cảm giác:

"Sương chùng chình qua ngõ

Hình như thu đã về"

→ Câu thơ thể hiện tâm trạng bâng khuâng mong chờ mùa thu của thi sĩ

2. Khổ thứ hai

- Không gian mở rộng từ gần đến xa, từ thấp lên cao:
 - *"Sông được lúc dềnh dàng"* (thong thả trôi xuôi) vì mùa lũ đã qua.
 - *"Chim bắt đầu vội vã"* (vì cái se lạnh của gió thu).
 - *"Có đám mây mùa hạ, vắt nửa mình sang thu"*: hai câu tuyệt bút tả cảnh ngụ tình, thể hiện tâm trạng xao xuyến trước những chuyển biến kì diệu của thiên nhiên lúc giao mùa hạ - thu.

→ Vừa luyến tiếc mùa hạ nồng nàn, vừa mong chờ mùa thu êm dịu.

3. Khổ thứ ba

- Mạch cảm xúc tiếp tục dâng cao, tuy vậy đã có bề sâu của sự đối sánh và chiêm nghiệm:

- *"Vẫn còn bao nhiêu nắng, đã vơi dần cơn mưa"*

→ vừa tả thực thời tiết lúc này vừa có ý hàm ẩn về cuộc đời của mỗi con người.

- *"Sấm cũng bớt bất ngờ, trên hàng cây đứng tuổi"*: mọi tác động của khách quan đối với người đứng tuổi cũng đã khác xưa.

→ Qua thử thách, bản lĩnh con người cứng cỏi hơn, vững vàng hơn.

⇒ Tầng sâu chính là ý nghĩa triết lí nhân sinh.

III. Kết bài

- Bằng sự cảm nhận tinh nhạy, bằng ngôn ngữ thơ ca giản dị và hàm súc, nhà thơ Hữu Thỉnh đã vẽ nên bức tranh thiên nhiên màu thu tuyệt mỹ.
- Với bài thơ *"Sang thu"*, Hữu Thỉnh đã đóng góp thêm một nét thu độc đáo vào những bài thơ màu thu hay và đẹp trong thơ ca Việt Nam.

C. BÀI VĂN MẪU

Đề bài: Anh (chị) hãy viết bài văn nghị luận phân tích bài thơ “Sang thu” của nhà thơ Hữu Thỉnh (Chương trình Ngữ văn lớp 9, tập 2).

Gợi ý làm bài

Mùa thu luôn là đề tài khiến thi nhân phải động lòng thương yêu bởi đó là mùa của những gì nhẹ nhàng và dịu êm nhất, mùa của sự tĩnh lặng và những rung động sâu sắc nhất. Mùa thu đi vào thơ Nguyễn Khuyến bình dị, gần gũi; đi vào thơ Nguyễn Đình Thi là tiếng vọng từ đất nước ngàn đời. Còn mùa thu của Hữu Thỉnh qua bài thơ “Sang thu” thật đẹp, thật nên thơ và trữ tình, và tấm lòng của nhà thơ cũng thật duyên. Bài thơ đã phác họa thành công sự chuyển mùa kỳ diệu của đất trời và của lòng người.

“Sang thu” là một bài thơ tái hiện lại một cách nhẹ nhàng sự chuyển mùa tinh tế, trời đất lúc sang thu có chút gì đó bối rối, có chút gì đó ngập ngừng và hơn hết là sự ngỡ ngàng, bồi hồi của nhà thơ khi nhận ra sự thay đổi của trời đất. Mùa thu về, mùa thu mang lại cho con người ta những giai điệu dịu êm nhất.

Dấu hiệu của mùa thu trong thơ Hữu Thỉnh thực sự rất bình dị và gần gũi, không phải là hương cốm mùa thu, không phải mặt hồ tĩnh lặng, cũng không phải những mùa lá rụng. Mùa thu trong thơ ông chính là “*hương ổi*”, là thứ hương đặc trưng của vùng quê Việt Nam mỗi khi thu về.

“Bỗng nhận ra hương ổi

Phả vào trong gió se”

Phải thật tinh tế, thật khéo léo tác giả mới có thể nhận ra được thứ hương rất đổi nhẹ nhàng và có thể bị gió cuốn đi lúc nào. Cụm từ “*bỗng nhận ra*” giống như một phát hiện mới, một sự ngạc nhiên rất thú vị như khi khám phá ra điều gì đó đẹp đẽ. Đây là cụm từ diễn ra trạng thái ngỡ ngàng của tác giả khi nhận ra mùa thu đã chạm ngõ chỉ với “*hương ổi*”, mùi hương đồng nội thân quen khiến những người con xa quê khó quên được. Mùi hương ổi ấy đã “*phả*” vào trong “*gió se*” đầu mùa thu dịu nhẹ, se sắt. Động từ “*phả*” đã làm toát lên thần thái của mùa thu, của hương ổi. Nó diễn tả sự quyện chặt vào, sự gắn kết giữa hương ổi và làn gió đầu mùa.

Chỉ qua hai câu thơ đầu, Hữu Thỉnh đã mang đến cho người đọc một cảm nhận mới về mùa thu, về sự chuyển mùa tinh tế nhất, về những điều bình dị ở xung quanh chúng ta.

“Sương chùng chình qua ngõ

Hình như thu đã về”

Hai câu thơ rất duyên, rất tinh tế nhưng rất sâu sắc, gợi lên sự mơ hồ của giây phút chuyển mùa. Hình ảnh *“sương chùng chình qua ngõ”* khiến người đọc tưởng tượng ra khung cảnh sương đang ngập ngừng giăng mắc ở đầu ngõ. Từ láy *“chùng chình”* dùng rất đắt, đã làm toát lên thần thái của mùa thu, không vội vàng, hồ hởi mà luôn tạo nên sự mơ hồ và朦胧 lung nhất. Tác giả phải thốt lên *“hình như”*, là chưa chắc chắn, không chắc chắn nhưng thực ra là tác giả tự khẳng định rằng mùa thu về thật rồi.

Có lẽ mùa thu đã sang, là mùa thu của đất trời và mùa thu của lòng người mệnh mang, nhiều tâm trạng. Đến khổ thơ thứ hai thì dường như mùa thu đã hiện rõ ra từng đường nét hình khối trong cảm nhận của tác giả:

“Sông được lúc dềnh dàng

Chim bắt đầu vội vã

Có đám mây mùa hạ

Vắt nửa mình sang thu”

Nước mùa thu dâng lên theo mùa *“dềnh dàng”*, những cánh chim trời bắt đầu *“vội vã”* bay. Thiên nhiên khi mùa thu về có chút gì đó vội vàng, gấp gáp hơn và trĩu nặng hơn nhưng vẫn giữ được thần thái đặc trưng nhất. Đường nét của mùa thu hiện lên rất rõ nét, không còn mơ hồ như ở khổ thơ thứ nhất nữa. Đây cũng là quá trình và là sự chuyển biến trong thiên nhiên và trong nhận thức của tác giả. Sự quan sát tinh tế, tỉ mỉ của tác giả còn thể hiện ở cách nhìn *“đám mây mùa hạ”* như *“vắt”* sang thu. Thật tài hoa, thật khéo léo và dường như ông động lòng với mùa thu, khí thu, vị thu rất nhiều nên mới tưởng tượng ra viễn cảnh đám mây cao trên trời như đang chuyển mình cùng nhịp đập của mùa thu.

Từ *“vắt”* dùng rất hay, rất độc đáo đã diễn tả được quá trình chuyển mình của mùa thu rất uyển chuyển, nhịp nhàng. Mùa thu có chút gì đó độc đáo, tinh nghịch và cũng không kém phần duyên dáng qua cảm nhận của Hữu Thỉnh. Mùa thu đã đến thật rồi, mùa thu mang theo những gì tinh khôi, nhẹ nhàng và dịu êm nhất.

Bức tranh chuyển mùa qua lời thơ Hữu Thỉnh thực sự mềm mại, nhẹ nhàng và uyển chuyển biết bao. Đó chính là cái Tài của tác giả, tài dùng chữ vẽ tranh.

Điều bất ngờ nằm ở khổ thơ cuối, mùa thu đã thực sự đến rồi và đất trời đã có nhưng chuyển biến khiến con người có thể nhận ra, nhưng tác giả đã chiêm nghiệm mùa thu bằng cách nhìn nhận của một đời người:

“Vẫn còn bao nhiêu nắng

Đã vơi dần cơn mưa

Sấm cũng bớt bất ngờ

Trên hàng cây đứng tuổi”

Mùa thu có nắng, là thứ nắng dịu nhẹ và tinh khôi, thứ nắng có chút se se lạnh của gió đầu mùa. Thiên nhiên mùa thu cũng trở nên tĩnh lặng và trầm ngâm hơn. Tiếng sấm không còn khiến con người giật mình nữa mà nó trở nên lặng lẽ hơn trên hàng cây đứng tuổi. Tác giả đã đúc kết chiêm nghiệm và sự từng trải của một đời người qua sự liên tưởng đến “*hàng cây đứng tuổi*”. Tiếng sấm và hàng cây ở hai câu thơ cuối dường như là hiện thân của những con người từng trải, đã qua giai đoạn tuổi trẻ bông bột, nhiều hồi hả. Ở giai đoạn con người ta “*đứng tuổi*” mọi thứ cần chắc chắn và đứng đắn, tĩnh lặng hơn. Tác giả đã mượn hình ảnh “*hàng cây đứng tuổi*” để nói lên đời người ở tuổi xế chiều, cũng như mùa thu vậy; có chăng mùa thu là mùa của tuổi con người ta không còn trẻ trung nữa. Nhịp đập của mùa thu, sự chuyển động của mùa thu rất nhẹ nhàng và êm đềm. Có lẽ khi con người ta trải qua tuổi bông bột, đến một lúc nào đó cần bình tâm nhìn lại và nhẹ nhàng cảm nhận chúng. Khổ thơ cuối với giọng điệu trầm lắng khiến người đọc nhận ra rất nhiều điều trong cuộc sống này đáng suy ngẫm.

Hữu Thỉnh với bài thơ “*Sang thu*” độc đáo và thú vị, cách cảm nhận tinh tế nhẹ nhàng cùng những chiêm nghiệm đáng suy ngẫm đã khiến cho người đọc có cái nhìn khái quát và mới mẻ hơn về mùa thu. Gấp trang sách lại, mùa thu của Hữu Thỉnh vẫn còn quần quanh đâu đây trong trí óc của mỗi chúng ta.

Website **HOC247** cung cấp một môi trường **học trực tuyến** sinh động, nhiều **tiện ích thông minh**, nội dung bài giảng được biên soạn công phu và giảng dạy bởi những **giáo viên nhiều năm kinh nghiệm, giỏi về kiến thức chuyên môn lẫn kỹ năng sư phạm** đến từ các trường Đại học và các trường chuyên danh tiếng.

I. Luyện Thi Online

Học mọi lúc, mọi nơi, mọi thiết bị – Tiết kiệm 90%

- **Luyện thi ĐH, THPT QG:** Đội ngũ **GV Giỏi, Kinh nghiệm** từ các Trường ĐH và THPT danh tiếng xây dựng các khóa **luyện thi THPTQG** các môn: Toán, Ngữ Văn, Tiếng Anh, Vật Lý, Hóa Học và Sinh Học.
- **Luyện thi vào lớp 10 chuyên Toán:** Ôn thi **HSG lớp 9** và **luyện thi vào lớp 10 chuyên Toán** các trường **PTNK, Chuyên HCM (LHP-TĐN-NTH-GĐ), Chuyên Phan Bội Châu Nghệ An** và các trường Chuyên khác cùng **TS. Trần Nam Dũng, TS. Phạm Sỹ Nam, TS. Trịnh Thanh Đèo và Thầy Nguyễn Đức Tấn**.

II. Khoá Học Nâng Cao và HSG

Học Toán Online cùng Chuyên Gia

- **Toán Nâng Cao THCS:** Cung cấp chương trình Toán Nâng Cao, Toán Chuyên dành cho các em HS THCS lớp 6, 7, 8, 9 yêu thích môn Toán phát triển tư duy, nâng cao thành tích học tập ở trường và đạt điểm tốt ở các kỳ thi HSG.
- **Bồi dưỡng HSG Toán:** Bồi dưỡng 5 phân môn **Đại Số, Số Học, Giải Tích, Hình Học và Tổ Hợp** dành cho học sinh các khối lớp 10, 11, 12. Đội ngũ Giảng Viên giàu kinh nghiệm: **TS. Lê Bá Khánh Trình, TS. Trần Nam Dũng, TS. Phạm Sỹ Nam, TS. Lưu Bá Thắng, Thầy Lê Phúc Lữ, Thầy Võ Quốc Bá Cẩn** cùng đội HLV đạt thành tích cao HSG Quốc Gia.

III. Kênh học tập miễn phí

*HOC247 NET cộng đồng học tập miễn phí
HOC247 TV kênh Video bài giảng miễn phí*

- **HOC247 NET:** Website học miễn phí các bài học theo **chương trình SGK** từ lớp 1 đến lớp 12 tất cả các môn học với nội dung bài giảng chi tiết, sửa bài tập SGK, luyện tập trắc nghiệm miễn phí, kho tư liệu tham khảo phong phú và cộng đồng hỏi đáp sôi động nhất.
- **HOC247 TV:** Kênh **Youtube** cung cấp các Video bài giảng, chuyên đề, ôn tập, sửa bài tập, sửa đề thi miễn phí từ lớp 1 đến lớp 12 tất cả các môn Toán- Lý - Hoá, Sinh- Sử - Địa, Ngữ Văn, Tin Học và Tiếng Anh.